

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkingar:

efter f. Lantbrukaren
Loren Carlsson

f. 1839 d. 1915

i Hyllesbøl, Vækkelång
Kronobergs län

(19.5)

29. Det är rent konstigt, så mycket med stora, bröja paddor det fanns för i världen. De långa finas det inte mer. Och i min barndom var man så rädd för en sådan padda, att hade man vid slätten såg man lugga till en med lisen, måste man antingen ta av sig hatten och be om förlåtelse eller döda den med detsamma. Jag vet ingensstädes som det fanns så gott om sådana trollpaddor som på gården Hæcker-
kron i Hælselt, så det är nog sant, som de sa, att det bodde tomtar i backen. En gång såg man också en sådan där på gården. Det var på afton, och bält som gårdspolket satte och åt, kom en pepparing in och bad riksdagsmannen (Nils Håkansson) så variskt han kunde, att han skulle flytta "stora skälleshon" till hon vätte i tomternas fiskadippa. Men hus-
bonden begynde sig inte om det och vänta morgon då pigan kom ut i lagom för att veta om jag skälleshon död i sitt bås.

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkningar:

efter f. lantbrukaren
Sven Carlssoni Hyltebohol, Väckelsång, Br
Kunoborgs län ^{Småland}
uppt. av 1915f. 1839 i Utväs, Udumt.
Alla historien från fadern.
Född 1809 i Hakelham, Udumt.

30. Det var en gång nästare i landet en präst, som var så gudförfädd, att han aldrig gick till sängs, förrän han gått tre gånger runt kyrkan och läst Fader vår. Men en var det så, att den prästen hade två drängar, som var oegadaktiga och de ville spela prästen en spratt. För den skulle kläddes den en ut sig i en lakan och ställde sig invid kyrkan för att skrämma prästen, då han kom till och sina böner. Som en drängen stod där och väntade, kom då äntligen prästen i kappa och krage och mässboken hade han i handen. Då han fick syn på den vita varken vid kyrktröskan gick han fram och frågade, vem det var och om den ville honom något. Men drängen teg. Då slog prästen ned mässboken på drängens huvud och han sjönk ned i jorden till knäna. Så gick prästen runt kring kyrkan igen, och då han kom

Uppt. av

Anmärkningar:

efter

i

Tillsåga till det ställe, där spöket stod, frågade han igen dottern om fösta gången. Men drängen teg. Då slog prästen för andra gången på drängens huvud, och han sjönk ned till marken. Sedan gick prästen runt kyrkan för tredje gången, och då han kom tillbaka, frågade han åter spöket efter dess namn. Men drängen teg likväl. Då slog prästen med mörslan på drängens huvud och han sjönk nu till marken. Då blev drängen rädd och sade åfkligen: "Jag är pastorens dräng" - "Det skulle du ha sagt andra gången, jag frågade dig, så hade jag kunnat hjälpa dig, men nu är det försent", svarade prästen. Och därpå sjönk drängen helt ned i jorden.

Så gick många, många år, och prästen blev död, och hela händelsen glömdes. Men så tas på kyrkogården, och när man hade grävt upp

3.

865

C. S. C. u 1915 nr 38

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

4.

Uppt. av

Anmärkingar:

4

efter

i

stjörke ner i jorden, ställte spadarne på ugt häst.
När man såg närmare efter, så fann man en
förstenaad männishabitel. Som ingen vriste,
vad man skulle ta sig till med den, så be-
slöt man att sätta opp den på kyrkogård-
muren, vilket också skedd. Där stod den länge
och väl och varit sedd av många, som
kommo vägen fram.

Men så hände det att någon fick en my-
präst, och han tyckte att bitlen var alldeles för
vacker för att stå elände på kyrkogårdsmuren
i sin och skur, och därför lät han ställa in
den i sin förstuga. Nu var det så, att den
prästen hade en gudsfruktig hushållerska, som
var kvädd läste Söden var och väbigenheten, som
han stängde i Händelserna. Och en kvädd tyckte
hon liksom att bitlen grät, och talade om
detta för prästen. Då gick han ut en kvädd och

5 5. Tilltalade bitden och frågade, om han hade
något att bekänna. De bekände bitden
sitt bratt, och då han talat till slut,
gav prästen honom förlåtelse. Och bitden
föll de sönder till stoft, och bara en
liten mulldugg blev kvar på golvast.

1.

865

C. J. C-u 1915 nr 31.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

6.6

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

efter Antton Carlsson
Sven Carlssoni Hyllebakel, Väckelsång
Kronobergs län

Anmärkningar:

f. 1839; Utväs. Utväsult.
död 1915.

31. Det var en gång en flicka, som hade en fast man, som hette Salom. Men så blev det långt landst, och då måste fastmannen ut. Det dröjde året, och litväl kom han inte hem igen till flickan, som satt där och väntade. Till sist var alla säkra på att han var död, och flickan blev därför tvungen att ta sig en annan fast man. Och det hade gått så långt, att brölloppsdagen var inne och alla gästerna församlade. Det kom det en obekant man, som förde följande bud med sig till bruden;

"Uti regnar regn,

bakom porten skin Salom.

Jag ska hälsa från min herre och din vän
att du kommer till honom i denna kväll."

Gästerna förstod ingenting, fast de tyckte det var konstigt, att salen skin bakom porten, då det regnade. Men flickan begrep, att hennes fast man var kommen och ville träffa henne, då

2.

865

C. J. C.-u 1915 nr 31

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

7.

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkningar:

efter J. Lantlensman
Ivan Carlsson

i

det blivit kräft. och hon skickade så. detta
budet till son, ty hon var också finurlig.

"Ja, när linden faller löd,
och de döda vaka över de levande
och lilla horn täpps i ändan.

ska jag gå ut
och knappa mitt hallo kring hans hus
med två ändan och ingen knut."

När linden faller två, det var, när man stängde efter-
dörrarna, lilla horn. som täpptes i ändan, var
sprjället, som sköts, och så hade man en gammal
dörr portvaktare, som vakade, då andra sov. eller
gästerna i boudgummen tyckte, att hon så "de döda"
inställt för "de döda" och begreps ingenting. Och
när det så blev kräft, träffades de två bakom
porten, och flickan omfamnade sin fästman
som hon tröt vara död. Och sin så gift
de sig väl.

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkningar:

efter lantbrukaren

Sven Carlsson

i Hyllersdal, Väckelång,
Kungsörs län

32. En annan karta var det, som också
tyckte om en flicka, fast det skulle vara hem-
ligt. Han blev också tagen ut i krig, och under
friden som han var ute, född flickan ett
~~flick-
barn~~ barn. Det dröjde länge, innan han kom
igen, och då han träffade sin kärlek, voro de
inte ensamma. Därför frågade han på följande
vis: "Jag kastade ett äpple i grönagret för
sju år sen, det vetst du. Är det i jord eller
på jord?"

- "I jord."

- "Som du eller som ja?"

- "Som ja."

- "Ja."

Så var det med den historien.

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkningär:

efter J. Lundström
 Sven Carlsson
 i Väckelsångs socken
 Småland

f. i Ullevi, Umeå 1838

33. Om de djuriska skapningarna finns det en historia. Det var så att en smålänning bitade en morgon från korvade föder en bondgård i Skåne. Som det var rätt grann klöder utanför gården och ingen människa syntes där, så tyckte smålänningen att han skulle passa på och skära av lite föder åt sin häst. För dagen var lång och varmen skarp, innan han kom hem till Småland igen. Ja, han blev av och började skära av klöder med sin besökskara, som han hade med sig i vägen. Men rätt som det var kom bonden, som såg att han klöder, utspänande. Smålänningen öppnade i vägen det fortaste han kunde, och gick på hästen, så det bar av för glatta livet.

När en bonden hade stått där en stund och förargat sig över smålänningen som skurit av hans granna klöder, fick

2.

865

C. J. C-u 1915 nr 33

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

10

Uppt. av C. J. Carlsson

Anmärkningar:

10

efter Lantbrukaren
Sven Carlsson
i Väckelsång

han såg på någonting, som han aldrig förr
såg. Det låg i gräset och liknade en arm.
Det var förtäls krokstjärnan, som smärta-
ningen flämt, men ett sådant redskap hade
skänningen aldrig förr sett. Han trodde fullt
och fast, att det var ett farligt djur, och som
han såg, att där låg avhuggit klöver och gräs
runt omkring, så fick han för sig, att det
hade det underliga djuret gjort, som det
ji också hade, och han kallade det därför
för "gräsaistaren". Men då han inte ville
ha det liggande där i klöver, för det kunde
ji åta upp allt sammant, och inte för sitt
liv vågade gå nära det. Så kallade han
hop alla gulbarn i byn. Och de kommo
och tittade på det underliga kikat, som
ett så mycket gräs men ingen vågade
röra det. Men till sist så var det en gammal

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson Anmärkningar:

efter Landbrukaren
Iren Carlsson

i

soldat, som varit med i krig, och han ville
visa sitt mod. Så han gick fram med drag-
sabel i handen och högg till "graisvitaren".
Men det bar sig inte bättre än att kock-
skåran flög upp i luften och blev hängande
kring halsen på soldaten, så att den drog
till sig skinn av förfäran. När bonderna sågo,
att "graisvitaren" höll på att bita halsen av
soldaten, ville de rädda honom, och en av dem
sprang fram och fick tag i ena änden på
redjuret, och så drog han till. Soldaten till
att illorata, och det var ju ej att undra på,
för nu åt "graisvitaren" verkligen av en
bra stycke på halsen.

Uppt. av Carl Gustaf Carlsson

Anmärkningar:

efter lantbrukaren
Sven Carlssoni Väckelångs socken,
Kronobergs länf. 1839 i Ulneå, Ulneå
d. 1915

34. Det finns en annan historia, den skänningen blev berättad, och den lyder så:
 Det var en gång en ^{skänning} ~~man~~, som skulle upp till Småland för att slå smältningarna för att den skreda, som de gjorde skänningar. Ja, Kallen kom gick uppåt, och då han kommit till stycke, mötte han en smältning, först det visste han inte, och för honom så han sitt ärende och frågade sen hur långt det kunde vara till Småland. - "Det är inte långt alls", sa den finurlige smältningen. "När han kommer över bron stålanta, så står där en stor ek; slå på den med knäppen, så kommer smältningen ut, för därinne bo de." Ja, skänningen tackade för beskedet, gick över bron, som smältningen sagt och kom till den stora ek, där han började slå och banka på stammen. Men när det såg, att inne i ekens var ett bälgetingbo,

Uppt. av C. G. Carlsson

Anmärkningar:

efter lantbr. Lenn Carlsson

f. 1839 i Urshult
d. 1915

i Väckelsångs socken

och när bälteknigarna töckte bultet, kommo de ut
och stucko den arme karlen, så han var glad att
få ligga buren på ryggen och springa ^{hem} utan att ta
viden hämnad på småtänningarna.

Så kom han, som det led, snart till hem-
man och då han var halvvägs över den, fick han
se på en tordbjord, som kom kypande. "Åja, ja,
känner nog igen dig, fast du fått på dig en "sorter
troja", sa skänningen, för han trodde att det var
en småtänning, som kom där. Och så gick han
tillsbaka och buren och simrade den över sin, för
att han skulle slippa att möta den svarte små-
tänningen. Och kom han närmare hem igen, så
drojde det efter den beten, innan han gav sig
av för att slå småtänningarna

Efter Sven Carlsson
865 *Uppst. C. J. C. u 1915 nr 35*
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING. 14
14

*Småland
Königs
Små* *Königs
Väckelse*
Det handlar på 1830-talet, om ungdomen i
Ulshult en mildsommar dag hade varit i Tringsås
kyrka. Den dag var det nämligen Tringsås dag
för ungdomen: sochmans reut meking, Smådag
frigit var det Ulshults dag och Helga Torsdag
Väckelsdag. När så Ulshults ungdomen
hade kommit till gården i Tringsås; Ulshult
tyckte de ^{än} de borde ha lite roligt och ställde
där för till "leksten" här. Man dansade både
långt och väl, och man slutade inte förrän
framt morgon. Men just som man skulle till
att slutföra, drog spelmannen till med älska
leken, som han lät av någon själ. Med den
liten är det så, att hallo man bara buren
stilla, så är det ingen fara, men se den
som börjar dansa aldrig så litet, för han
kan inte stå upp. Men ju längre
spelmanen drog på, desto omöjligare blev
det att stå kvar till slut på sig, och snart
var dansen i full fart igen. Men vilken
dans! Man dansade ut stegen ut på vägen
spelmanen för och ungdomen efter, och alla
när dansade stolar och bord, grästar och tall-

Joan Carlsson
2.

865

C. J. C.-u 1915 nr 35

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

15
15

rika och allt annat busgeråd. En del män-
viskas, som voro ute i natten, måtte den dansande
skaran, men de visste ingen bot mot trötthet.
Så gick dansen en och en halv fjärdlingssång ner
till sjön. Då och då såg redan trötthet, i
vithet hela folket skulle dansa ner och bli till
näckar. ~~Men~~ man antligen måtte en karl, som
visste råd. På ett ögonblick drog han sin
kuris, sprang fram till spelmannen och
skor av fioletrångarna. Strax tygstrack
fästis musiken, och hela skaran stannade
i sista ögonblicket. Men spelmannen
hade slitit upp sina ben ändå till
knäna, och de allra flesta hade blivit
hemma lytta på andra sätt.

36. På den gård i Urshult, där jag är född (Måns)
Lammus en äng, som ~~kallades~~ kallades för Ljö-
åkrarna, eftersom den låg utmed åkren. Där
bruckade nämligen kypa äpp och sola sig om
sommarna i shepnad av en vit häst. För-
varje Ljö², som är något så när stor, finns
det ju en näck, och han vill gärna ställa
sin förtretthet. Nu hade den bonden, som
då det, jag nu ska tala om, hände, ägde gården.
Sjätte en vit häst, som gick i bet i hagen. På
en dag skickade han pigan ut på åker för
att harva, och först skulle hon fåntas gå
efter hästen. Han fick det rådet av sin hus-
bonde, att hon skulle vara försiktig i valet af
om hon märkte, att den häst, hon tagit var någon
underlig, frige han inte vånda vid renarna
utan harva åkeren runt. Ja, då pigan kom till
Ljöåkrarna, fanns där två hästar, båda precis
likadana. Hon tog en av dem, språnge den för
harva och började harva. Men nog fick hon snart
märka, att det var en underlig häst hon fått tag
i. Ibland gick den inte en fläcken, ibland
galopperade han, så hon med knäpp nöd
kunde följa med. Sin husbondes råd kom

Sven Carlsson

2.

865

C. J. C. u 1915 nr 36 17

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

17

hon lyckligtvis idlag; hon vände inte utan
bara hawade runt. När hon på detta sätt
hade hawat hela åkeru och således befann
sig mitt i den, löste hon hästen. Så fort
nåken blivit lös, rusade han på henne
och ville dra ner henne i sjön. Men han
fick bara tag i hennes förkläde, och som
väl var, bröto förklädes banden, så han
slapp följa med ner i sjön.

Samma historia från en gård
vid Lickstadsjön i Väckelångs socken

37. I Umeå fanns där en gång två gamla gulebarr, som bruckade en gård tillsammans, och båda voro lika rika och smala. Den ene gulebarr hade en dräng, den andre en pige. På en söndag skickade gulebarna av dessa två kyrkan, men som detta var ovanligt, så anade de oråd och lade sig därför på lura i skogen. Det dröjde inte länge, förrän de sågo gulebarna komma gående, och de bars mellan sig en stor kopparkittel, och på dem låg en katt. Pigan och drängen höllo uttills från sitt gömställe och sågo då, hur gamla gulebarna satte ner kitteln i ett stensår. "Här ska du stå, till någon kör till varo baklänges kring röret med en katt," sa den ene gulebarr, och sen hävde de sten över både kitteln och katten.

De gulebarna en tid efter dått, skuffade drängen sig en katt, fötde den, så att den blev stor och kraftig, gjorde en liten vagn spände katten för den och lade honom köra både fram- och baklänges, och sen en vacker dag gav sig drängen till röret, och gjorde som gulebarna bestämt. Så varit han en icke man, och gifte sig därpå med pigan.

38. Sju knallar kom till ett länland, ^{som} ~~var~~ var alldeles belagt av blommor, så knallarna trodde det var en sjö, varför de vada och över. När de kommit igenom länlandet, skulle de räkna, om de voro alla, men en som är räddad kom ej längre än till så, för han glömde alltid att räkna sig själv med. Så kommo de överens om att stå närmare i en stor krocka, som låg på vägen. Det gjorde de, och när de räknade närheten, så voro de sju.
39. En knalle kom in i en kyrka, där fallet låg ner och lyste fader vår. Han trodde, att fallet åt bröd: "O alla tre, hade jag varit en brödet i min påse och jag hade mig en att mulla brö. Då kom en märkes angel upp ur en slänga och hade en vit ring om halsen och frågar mig, vad jag var för en. Jag sade: "jag är värdgäst och mina bröder komma strax efter."